Paikallinen sopiminen
Tulkintaetuoikeus
Hyvityssakot

Satu Tähkäpää
OTK, VT, FT

Insinööriliitto

Paikallisen sopimisen osapuolet

- Luottamusmies
  - Järjestäytyneillä työntekijöillä on oikeus valita luottamusmies myös ”villissä” yrityksessä.
  - Koulutus, ammattiliiton tuki.
  - Sopimusautonomia.
- Yksilötason sopiminen
  - Paikallisen sopimisen käsitettä ei ole lainsäädännössä määritelty.
  - Yleistä, mutta oikeustila on epäselvä.
  - Ehkäisee kollektiivisia paikallisia sopimuksia.
  - Heikentää työehtoja verrattuna työehtosopimuksen määräyksiin.
  - Tulisi kieltää silloin, kun paikallisella sopimuksella voidaan heikentää työehtosopimuksen määräyksiä.

Paikallisen sopimisen osapuolet

- Luottamusvaltuutettu

  - Valintaa ei valvota.
  - Käytännössä työehdot ovat heikenneet, kun työnantajaa lähellä oleva henkilö on valittu luottamusvaltuutetuksi.
  - Perustuslain suojaamaan sopimusautonomiaan puututaan lailla, ja perusteluna on ainoastaan yritysten taloudellisen aseman turvaaminen.
  - Villit yritykset voisivat tehdä työnantajan kannalta edullisia, työehtosopimukseen perustuvia paikallisia sopimuksia, mutta ne jäisivät kuitenkin tes-osapuolten toimintamahdollisuuksien, valvonnan ja sanktioiden ulkopuolelle.
  - Yrityksillä ei tämän jälkeen olisi aihetta järjestäytyä, yleissitovuus vähenee ja työehdot heikkenevät.

LA 26/2023 vp Lakialoite laiksi työntekijöiden edustajan tulkintaetuoikeudesta

- Välttämätön uudistus, varsinkin jos paikallinen sopiminen laajennetaan järjestäytymättömään kenttään.
- Heikomman suojelun periaate.
- Lisää paikallista sopimista.
- Kannustaa erimielisyyksien sopimiseen työpaikkatasolla.
- Lisää työhyvinvointia ja tuottavuutta henkilöstön tuntiessa olonsa turvatuksi ja arvostetuksi.
- Huomioi myös työnantajan edut ja suojaa työnantajaa mahdollisilta tulkintaetuoikeuden väärinkäytöksiltä.

Esitys työehtosopimuslain muuttamiseksi

- Työehtosopimuslakia muutettiin 18.5.2024 voimaan tulleella lailla.
- Työrauhavelvollisuuden rikkomisesta ja valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä tuomittavien hyvityssakkojen määriä korotettiin 0 €-37 400 € -> 10 000 €-150 000 €.
- Korotetut hyvityssakot koskevat myös työehtosopimuksen määräysten noudattamisen valvontavelvollisuutta. Työnantajaliitot valvovat, että niiden jäsenyritykset noudattavat työehtosopimuksia.
- Tällä esityksellä halutaan palauttaa työehtosopimusten noudattamisen valvontavelvollisuuden rikkomisesta tuomittava hyvityssakko takaisin siihen määrään, mikä se oli ennen lakimuutosta 18.5.2024.
- Muutosta ei perustella muuten kuin toteamuksella ”tätä hyvityssakkoa ei ollut tarkoitus korottaa”.
- Hyvityssakkojen tulisi olla samansuuruiset, eikä muutosta voi perustella toteamalla vain, ettei työnantajaliiton sakkoja ollut tarkoitus korottaa.

Kiitos

Satu Tähkäpää
Lakimies, varatuomari, FT

Insinööriliitto